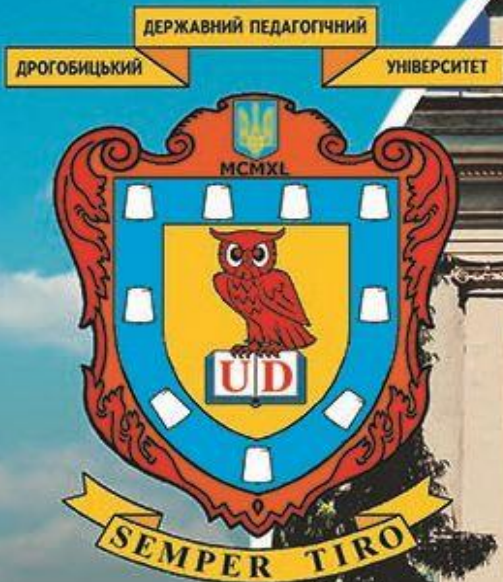

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ «МОЛОДЬ І РИНОК»

ISSN 2308-4634 (Print)
ISSN 2617-0825 (Online)

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ
MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

МОЛОДЬ і РИНОК YOUTH & MARKET

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 6 (226) червень 2024

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал “Молодь і ринок” внесений до переліку наукових фахових видань України (категорія “Б”) у галузі педагогічних наук: 011 – Освітні педагогічні науки, наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886 (додаток 4). Спеціальності: 012 – Дошкільна освіта; 013 – Початкова освіта; 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями); 016 – Спеціальна освіта, наказ МОН України від 24.09.2020 № 1188 (додаток 5).

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24
Видання зареєстровано Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення.
Рішення Національної ради від 26.10.2023 № 1155, ідентифікатор медіа R30-01827

ISSN 2308-4634 (Print) “Молодь і ринок” індексується у таких базах даних: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020: 82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.6/226.2024>

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор: Микола ГАЛІВ – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Іван БАХОВ – *д.пед.н., проф., Міжрегіональна академія управління персоналом*

Наталія БИШЕВЕЦЬ – *к.пед.н., Національний університет фізичного виховання і спорту України*

Галина БЛАВИЧ – *д.пед.н., проф., ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”*

Ірина ЗВАРИЧ – *д.пед.н., проф., Київський національний торговельно-економічний університет*

Микола ПАНТЮК – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Тетяна ПАНТЮК – *д.пед.н., проф., Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Лукаш ТОМЧИК – *д.соц.н. (педагогіка), Педагогічний університет в Кракові, Польща*

Надія Лаура СЕРДЕНЦЮК – *к.пед.н., Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)*

Даніель УОЛЛЕР – *д.філос.н., Університет Центрального Ланкаширу (м. Престон, Великобританія)*

Марія ЧЕПІЛЬ – *д.пед.н., проф., академік АНВО України, Заслужений діяч науки і техніки України, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка*

Сергій ШАРОВ – *к.пед.н., Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

Олександра ЯНКОВИЧ – *д.пед.н., проф., Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; д.таблїт., проф., Куявсько-Поморська Академія (м. Бидгощ, Польща)*

Адреса редакції: Україна, 82100, Львівська область, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел. +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; веб-сайт: <http://mir.dspu.edu.ua>

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол № 6 від 27.06.2024)

Посилання на публікації “Молодь і ринок” обов’язкові

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Youth & market

MONTHLY SCIENTIFIC-PEDAGOGICAL JOURNAL

No. 6 (226) June 2024

Published since February 2002

UDC 051 The journal “Youth and market” is included into the list of scientific professional publications of Ukraine (**category “B”**) in the field of pedagogical sciences: 011 – Educational, pedagogical sciences, the order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 02.07.2020 No. 886 (Appendix 4). Specialties: 012 – Preschool education; 013 – Primary education; 014 – Secondary education (due to subject specializations); 015 – Professional education (according to specializations); 016 – Special education, order of the Ministry of Education and Science of Ukraine from 09.24.2020 No. 1188 (Appendix 5).

Founder and published: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Ivan Franko Str., 24, Drohobych, Lviv Region, Ukraine, postal code 82100
Edition is registered in the National Council of Ukraine for Television and Radio Broadcasting.
Decision of the National Council dated 26.10.2023 No. 1155, **media identifier R30-01827**

ISSN 2308-4634 (Print) “Youth and market” is indexed in such databases: Google Scholar; Polish Scholarly Bibliography (PBN); **ERIH PLUS**; **Index Copernicus** (ICV 2018: 80.20; ICV 2019: 85.80; ICV 2020:82.12; ICV 2021: 85.55; ICV 2022: 80.94)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.6/226.2024>

EDITORIAL BOARD

Head editor: Mykola HALIV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

EDITORIAL BOARD MEMBERS

Ivan BAKHOV – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Interregional Academy of Personnel Management*

Nataliya BYSHEVETS – *Candidate of Pedagogic Sciences, National University of Physical Education and Sports of Ukraine*

Halyna BILAVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., SHEE “Vasyl Stefanyk Precarpathian National University”*

Iryna ZVARYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Kyiv National University of Trade and Economics*

Mykola PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Tetyana PANTYUK – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Lukasz TOMCZYK – *Doctor of Social Sciences (Pedagogic), Pedagogical University of Cracow, Poland*

Nadia Laura SERDENCUC – *Candidate of Pedagogic Sciences, Stefan cel Mare University from Suceava (Romania)*

Daniel WALLER – *Doctor of Philosophy Sciences, University of Central Lancashire (Preston, UK)*

Mariya CHEPIL – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University*

Sergii SHAROV – *Candidate of Pedagogic Sciences, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University*

Oleksandra YANKOVYCH – *Doctor of Pedagogic Sciences, Prof., Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University*

Editorial office: Ukraine 82100, Lviv region, Drohobych, Ivan Franko, 24 str,
Tel. +38 (068) 502-45-49; e-mail: molodirynok@gmail.com; website: <http://mir.dspu.edu.ua>

Recommended for publication by Academic Council of Drohobych State Pedagogical University
(protocol No. 6 від 27.06.2024)

Links to the publication of “Youth and market” obligatory

Edition reserves the right to shrink and correct the matter. Articles signed by author express their own point of view.

Authors of publications are responsible for the accuracy of facts, quotations, private names, geographical names, statistics etc.

Молодь і ринок

№ 6 (226) червень 2024

ЗМІСТ

Вікторія Жигір, Сергій Онищенко, Віталій Гуренко Дидактичні аспекти впровадження методу кейсів у викладання дисциплін електроенергетичного циклу	7
Григорій Пустовіт Науково-педагогічна спадщина Василя Сухомлинського в професійній підготовці майбутніх учителів у педагогічних коледжах	12
Валентина Коваль, Катерина Маслюк Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури з використанням інноваційних освітніх технологій	18
Ганна Красильникова, Сергій Красильников Інструментарій формування педагогічної компетентності у здобувачів магістерського рівня вищої освіти	25
Ірина Квасниця, Олег Квасниця, Нікіта Дмитришин Візуалізація навчальної інформації під час викладання дисципліни “Фізіологія людини” для майбутніх фахівців фізкультурно-спортивного профілю	31
Олена Антонюк, Світлана Савчук, Ірина Шостак Змістово-технологічні аспекти організації дистанційного навчання в ЗВО в умовах воєнного стану	37
Олена Луцинська, Валентина Деленко, Наталія-Марія Антонішин, Мар’яна Лишак Використання технологій штучного інтелекту в освітньому середовищі НУШ	42
Ольга Титаренко Регіональний аспект спрямованості науково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя технологій	48
Анатолій Бровченко Неперервна дизайн-освіта в Сінгапурі	53
Євгенія Гончарова, Олена Беляєва, Лариса Сліпченко, Вікторія Костенко, Яніна Приходько Врахування основних переваг і недоліків тестів при застосуванні їх у контролювальних діях	58
Олена Юмачікова Особливості використання традиційних методів розвитку лексичної компетенції на заняттях з української мови у сучасному аграрному виші	63
Олена Косигіна Розвиток психологічної компетентності вчителів в умовах функціонування системи забезпечення якості освіти	68
Оксана Ковалишин “Хроніки Наукового Товариства імені Шевченка” – освітньо-просвітницький довідник початку ХХ – першої третини ХХ ст.	73
Vadym Tynny, Emma Schukina, Olga Belyakova Foreign language acquisition through artificial intelligence technology	78

Ігор Козинець, Ольга Козинець Методичні аспекти вдосконалення викладання анатомії та фізіології людини здобувачам освіти за спеціальністю 223 “Медсестринство”	83
Олександра Німилович, Ірина Андрусів Вибрані фортепіанні твори Миколи Дремлюги в процесі інструментальної підготовки майбутнього вчителя музичного виховання	88
Лілія Стахів, Сузанна Волошин, Андрій Прийма Організація дослідницької діяльності школярів у здоров’язбережувальному освітньому середовищі закладів загальної середньої освіти	96
Надія Щербакова Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів до партнерських взаємин із батьками учнів	100
Михайло Подоляк Масові відкриті онлайн-курси у навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням	106
Володимир Товстоган, Ірина Брюховецька, Валентина Габрик Професійно-педагогічна підготовка: тенденції розвитку і вдосконалення в умовах євроінтеграції	110
Василь Носко, Володимир Дня, Богдан Кудла, Світлана Дудка Особливості формування елементів структури врожаю пшениці м’якої озимої в Північному Степу	115
Ганна Алексєєва, Ірина Черезова, Олена Горецька, Наталія Сердюк, Юлія Крючкова Інструментарій цифрових технологій у системі аналізу впливу STEM-освіти на психічний розвиток молодших школярів в умовах воєнного часу	120
Олександр Деревянчук Розвиток у майбутніх фахівців інженерно-педагогічних спеціальностей навичок моделювання при виконанні STEM-проектів	128
Ірина Бондар Особливості застосування інтерактивних технологій у формуванні креативності учнів на уроках історії	142
Валентина Матіяш, Тетяна Гладюк, Микола Гладюк, Анатолій Баньковський, Валентина Водяна Інтерактивні технології у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх педагогів	147
Ігор Шумков Перевірка сформованості фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища ВВНЗ	153
Володимир Халайцян Авторське трактування англійської паркової композиції Діонісом Макклером на прикладі парків Поділля	159
Олег Кучер Роль партнерства стейкхолдерів і закладу освіти в упровадженні дуальної форми здобуття освіти ..	164
Андрій Ковальчук Цифрові інструменти в діяльності педагога професійного навчання	171
Арсен Немцев Емоційно-почуттєве значення музичного вираження концепту піфагорійських стихій у супрасльських кантах	177
Володимир Теслюк Перспективи застосування штучного інтелекту в освітньому процесі: теоретичний аспект	183

Youth & market

No. 6 (226) June 2024

CONTENTS

Victoriia Zhyhir, Serhii Onyshchenko, Vitalii Hurenko Didactic aspects of implementing the case method in the teaching of electrical cycle disciplines	7
Hryhorii Pustovit Scientific and pedagogical heritage of Vasyl Sukhomlynskyi in the professional training of future teachers in pedagogical colleges	12
Valentyna Koval, Kateryna Masliuk Professional training of future teachers of Ukrainian language and literature using innovative educational technologies	18
Hanna Krasylnykova, Serhiy Krasylnykov Instrumentary for the formation of pedagogical competence of master's degree students	25
Iryna Kvasnytsia, Oleh Kvasnytsya, Nikita Dmytryshyn Educational information visualization in the teaching of "Human physiology" class for future physica-culture and sport specialists	31
Olena Antoniuk, Svitlana Savchuk, Iryna Shostak Content-technological aspects of the organization of distance education in institutions of higher education in the conditions of the state of martial	37
Olena Lushchynska, Valentyna Delenko, Natalia-Maria Antonyshyn, Maryana Lyshak The use of artificial intelligence technologies in the educational environment of the New Ukrainian School	42
Olha Tytarenko Regional aspect of direction of scientific research activities of the future technology teacher	48
Anatoliy Brovchenko Continuing design education in Singapore	53
Yevheniya Honcharova, Olena Bieliaieva, Larysa Slipchenko, Viktoria Kostenko, Yanina Prykhodko Considering the main advantages and disadvantages of tests while applying them in control activities	58
Olena Yumachikova Features of using traditional methods of developing lexical competence in the Ukrainian language classes in the modern agricultural high school	63
Olena Kosyhina Development of the psychological competence of teachers in the conditions of functioning of the education quality assurance system	68
Oksana Kovalyshyn "Chronicles of the Shevchenko Scientific Society" – educational guide the beginning of the 20th – first third of the 20th century	73
Vadym Tynnyi, Emma Schukina, Olga Belyakova Foreign language acquisition through artificial intelligence technology	78

Ihor Kozynets, Olga Kozynets Methodological aspects of improving the teaching of human anatomy and physiology to students of education in the specialty 223 “Medical nursing”	83
Oleksandra Nimylovyeh, Iryna Andrusiv Selected piano works of Mykola Dremluha in the process of instrumental training of a future teacher of music education	88
Liliya Stakhiv, Suzanna Voloshin, Andrii Pryima Organization of research activities of school students in the health care educational environment of general secondary education institutions.....	96
Nadiya Scherbakova Pedagogical conditions of the professional training of future teachers for partnerships with students’ parents	100
Mykhailo Podoliak Massive open online courses in teaching foreign languages for specific purposes	106
Volodymyr Tovstohan, Iryna Briukhovetska, Valentyna Habryk Professional and pedagogical training: trends of development and improvement in the conditions of European integration	110
Vasyl Nosko, Volodymyr Dynya, Bohdan Kudla, Svitlana Dudka Features of the formation of the elements of the structure of the mild winter wheat crop in the Northern Steppe	115
Hanna Aliksieieva, Iryna Cherezova, Olena Horetska, Nataliia Serdiuk, Yulia Kriuchkova Digital technology tools in the system for analyzing the impact of stem education on the mental development of younger students in wartime conditions	120
Oleksandr Derevyanchuk Development of modeling skills in future specialists of engineering and pedagogical specialties during the implementation of STEM projects	128
Iryna Bondar Features of application of interactive technologies are in forming of creativity of students on lessons of history	142
Valentyna Matiash, Tetiana Hladiuk, Mykola Hladiuk, Anatolii Bankovskyi, Valentyna Vodiana Interactive technologies in the formation of general cultural literacy of future teachers	147
Ihor Shumkov Verification of the formation of professional competence of future military intelligence officers in the conditions of the information and educational HMEI	153
Volodymyr Khalaitsan Author’s interpretation of the English park composition by Dionyse Maccler on the example of Podilya parks	159
Oleg Kucher The role of the partnership of stakeholders and the educational institution in the implementation of the dual form of education	164
Andrii Kovalchuk Digital tools in the activities of vocational training teachers	171
Arsen Nemtsev Emotional and sensual significance of the musical expression of the concept of Pythagorean elements in the Suprasl canticles	177
Volodymyr Teslyuk Prospects of the application of artificial intelligence in the educational process: theoretical aspect	183

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ
ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У СУЧАСНОМУ АГРАРНОМУ ВИШІ**

УДК 811.161.2:81'373-047.22:378

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.307833>

Олена Юмачікова, кандидат філологічних наук, старший викладач
кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ
КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У СУЧАСНОМУ АГРАРНОМУ ВИШІ**

У статті здійснено спробу глибше дослідити питання з'ясування ефективних традиційних методів на заняттях з української мови для становлення та розвитку лексичної компетенції здобувачів аграрної вищої освіти. Охарактеризовано традиційні методи на різних етапах розвитку лексичної компетенції, завдання яких полягає у формуванні свідомої мовної особистості з розвиненим мовленням, мисленням, інтелектом, емоційно-естетичним сприйняттям мови, мовним чуттям, мовним етикетом, багатим словниковим запасом.

Ключові слова: вища аграрна освіта; комунікативна компетентність; лексична компетенція; термін; традиційні методи; лексичний запас; лексичний склад; українська мова.

Рис. 2. Літ. 10.

Olena Yumachikova, Ph.D. (Philology), Senior Lecturer of the
Ukrainian and Foreign Languages Department,
Vinnytsia National Agrarian University

**FEATURES OF USING TRADITIONAL METHODS OF DEVELOPING LEXICAL
COMPETENCE IN THE UKRAINIAN LANGUAGE CLASSES
IN THE MODERN AGRICULTURAL HIGH SCHOOL**

In the article, an attempt was made to investigate more deeply the issue of finding effective traditional methods in Ukrainian language classes for the formation and development of lexical competence in students of agrarian higher education. Taking into account the achievements of the theory and practice of language education, attention is focused on the stages of the formation and development of lexical competence and, in accordance with them, the traditional methods and techniques of the development of lexical competence are characterized, the task of which is the formation of a conscious linguistic personality with developed speech, thinking, emotional and aesthetic perception language, language etiquette. The tasks facing the teacher to achieve high results at each of the stages are defined. It has been proven that the development of lexical competence in practical lessons of the Ukrainian language in a modern agricultural university should be based on the principles of continuity and perspective, and to explain the semantics of unclear words, it is often necessary to use such traditional methods as demonstration of the subject, use of context, the simplest word-formation analysis, interpretation of words. It is emphasized that each method can be implemented by one of several different techniques, depending on a certain situation. The article emphasizes the fact of identifying lexical competence in the possession of the terminology of a certain agricultural industry and the correct use of terms, as well as in the direction of work with terminological, explanatory dictionaries, dictionaries of foreign words, and professional texts. It has been established that in a modern agrarian university, the effective development of lexical competence takes place in practical classes on the Ukrainian language thanks to the use of traditional methods, which helps not only to teach students of higher agrarian education to master their native language perfectly in everyday life but also increases their competitiveness in the professional sphere.

Keywords: communicative competence; higher agricultural education; lexical competence; term; traditional methods; Ukrainian language; vocabulary.

Постановка проблеми. Створення умов для розвитку особистості й творчої самореалізації кожного громадянина України, а також виховання людей, здатних ефективно працювати й навчатися протягом життя, є метою державної освітньої політики, в основі якої лежить одна із світових тенденцій модернізації вищої освіти – здатність користуватися знаннями, застосовуючи їх у різноманітних життєвих ситуаціях. Акцент на діяльнісному компоненті змісту освіти актуалізував необхідність формувати у здобувачів аграрної вищої освіти ключові та предметні компетентності, потрібні для їхньої професійної діяльності [6, 35].

Аналіз основних досліджень і публікацій. Мовознавці досліджують поняття лексичної компетенції різних вікових категорій – від дошкільнят до дорослих людей. Вивчення лексикології в нефілологічних закладах вищої освіти розкрито в працях вітчизняних учених: М. Вашуленка [2], О. Волошиної [3], Н. Голуб [4], О. Горошкіної [4], С. Карамана [1], Р. Кравця [5], К. Ковальової [5], Н. Лаврова [6], В. Новосолової [7], М. Пентилюк [8; 9], Ю. Федоренко [10] й інших. Однак рівень мовно-мовленнєвих досягнень здобувачів вищої освіти, зокрема й аграрної, дає підстави стверджувати, що питання формування лексичної компетенції не втрачає

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ
ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У СУЧАСНОМУ АГРАРНОМУ ВИЩІ**

актуальності й потребує глибшого дослідження з урахуванням досягнень теорії та практики мовної освіти, адже постає питання з'ясування ефективних традиційних методів для становлення і розвитку лексичної компетенції.

Формування мети статті. Зважаючи на актуальність досліджуваного питання і водночас на недостатнє його висвітлення у філологічних, а також педагогічних наукових і методичних джерелах, маємо на меті з'ясувати етапи формування й розвитку лексичної компетенції і, відповідно до них, охарактеризувати традиційні методи і прийоми розвитку лексичної компетенції здобувачів вищої аграрної освіти на заняттях з української мови, завдання яких полягає у формуванні свідомої мовної особистості з розвиненим мовленням, а отже, мисленням, інтелектом, емоційно-естетичним сприйняттям мови, мовним чуттям, мовним етикетом, багатим словниковим запасом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Володіння нормативним професійним лексичним складом мови – це необхідний засіб ефективної соціалізації та реалізації здобувача аграрної вищої освіти, адже він є першочерговим показником не лише культури мовлення, а й загального рівня освіченості й культури особистості, її прагнення до навчання, розвитку і самовдосконалення, а також основою формування та реалізації низки компетенцій, які у сукупності утворюють базу комунікативну компетентність. Для того, щоб підтвердити доцільність пошуку ефективних методів, зокрема традиційних, розвитку лексичної компетенції потрібно насамперед з'ясувати питання складників комунікативної компетентності, її характерних диференційних ознак, етапи її становлення та розвитку у здобувача, що дозволить насамкінець здійснити найбільш ефективний вибір того чи того методу для досягнення високих результатів у вищезазначеному питанні.

Мовознавець Ю. Федоренко виокремлює такі основні складники комунікативної компетентності, як: мовну (лексичні, граматичні, фонетичні, орфографічні знання); мовленнєву (аудіювання, читання, письмо і мовленнєві вміння); лексичну (знання лексики і мовленнєві лексичні навички); граматичну (знання граматики і мовленнєві граматичні навички); фонетичну (фонетичні знання, мовленнєво-слухові навички); соціокультурну (стосується країнознавства і лінгвокраїнознавства); компетенцію, що стосується процесу говоріння [10, 63]. Аналіз підтверджує неможливість ефективної реалізації жодної з них без знання лексики і вміння послуговуватися нею, оскільки граматична, фонетична чи соціокультурна компетенції не можуть бути повноцінно представлені поза лексичною.

Взявши до уваги наукові визначення поняття

“лексична компетенція”, вважаємо, що до його характерних диференційних ознак належать такі: засвоєння здобувачами лексичних норм сучасної української мови, творення, функціонування професійної лексики; вироблення навичок ідентифікації лексичних одиниць у навчальному й науковому текстах, розвиток лексичних умінь, здатність швидко й влучно добирати вербальні асоціації для професійного мовленнєвого спілкування; стимулювання емоційно-ціннісного ставлення до української мови й мовлення на основі розвиненого чуття слова.

Також, проаналізувавши погляди лінгводидактів на лексичну компетенцію як одну з основ комунікативної компетентності, виокремлюємо такі етапи її становлення і розвитку у здобувача:

- 1) подача й семантизація професійних лексичних одиниць;
- 2) свідоме пізнання професійних лексичних одиниць (фаховий термін, стійке сполучення слів, лексичне словосполучення певної фахової тематики, а також визначення семантичного відтінка й особливостей вживання);
- 3) усвідомлене засвоєння професійних лексичних одиниць й оперування ними;
- 4) застосування здобутих знань у мовленні відповідно до комунікативної ситуації;
- 5) позитивне ставлення до професійної мови;
- 6) готовність до самостійного лексичного пізнання і вдосконалення.

Водночас, на нашу думку, для досягнення здобувачами високих результатів на кожному із вищеподаних етапів, педагог повинен: володіти професійною загальною і конкретною предметною термінологією, а також іншими спеціальними лексичними одиницями тієї чи тієї галузі знань; уміти адекватно вживати професійні лексичні одиниці певної галузі у спілкуванні зі здобувачем; бути здатним до мовленнєвої творчості, опираючись на лексику певної галузі знань; передавати розуміння вагомості впливу слова на формування національно-мовної особистості здобувача; а також зважати на потенціал новітніх освітніх технологій і методів, які необхідно використовувати під час навчального процесу в руслі комунікативного методу навчання.

Потрібно зазначити, що будь-який метод є спільною діяльністю викладача і студента, виступає інструментом для виконання функції навчання, а також спрямований на досягнення результату. Тому, на нашу думку, для досягнення максимально якісного результату під час роботи над розвитком лексичної компетенції здобувачів вищої аграрної освіти, сучасне заняття з української мови, присвячене вивченню лексикології, зокрема професійної лексики, доцільно організовувати поєднуючи традиційні та інноваційні підходи, взявши за основу традиційні методи (рис. 1).

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ
ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У СУЧАСНОМУ АГРАРНОМУ ВИЩІ**

Рис. 1. Ілюстрована формула забезпечення якісного сучасного заняття з української мови у аграрному вищій

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

Уважаємо, що розвиток лексичної компетенції на практичних заняттях з української мови в сучасному аграрному ЗВО повинен ґрунтуватися на принципах наступності й перспективності. Для пояснення семантики незрозумілих слів найчастіше потрібно використовувати такі традиційні методи, як: демонстрація предмета, використання контексту, найпростіший словотвірний аналіз, тлумачення слів (коротке пояснення, використання словника тощо) [8, 203]. Потрібно відзначити, що кожний метод може бути реалізований одним із декількох різних прийомів, що залежить від певної ситуації. Наприклад, здобувачам пропонується комплекс вправ, спрямованих на відновлення в пам'яті основних правил з таких тем: 1) "Групи слів за

значенням (синоніми, антоніми, омоніми, пароніми)" (вправи допомагають закріпити вміння використовувати й розрізняти різні групи слів); 2) "Граматичні значення прикметників" (вправи спрямовані на вироблення вмінь правильного вживання іменниково-прикметникових сполук у розмовному, науковому і офіційно-діловому стилях сучасної української літературної мови); 3) "Дієприкметник, його функціонування" (вправи допомагають виробляти вміння правильного творення та вживання в текстах різних стилів); 4) "Кількісні та порядкові числівники" (вправи покращують вміння відмінювати кількісні та порядкові числівники, а також навчають правильно поєднувати числівники з іменниками у наукових та офіційно-ділових текстах) (рис. 2).

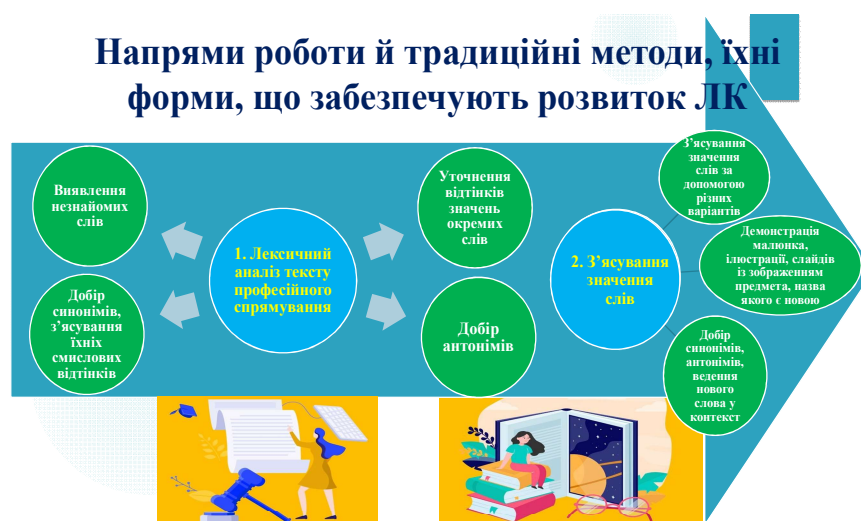

Рис. 2. Напрями роботи й традиційні методи, їхні форми, що забезпечують розвиток лексичної компетенції у здобувачів вищої аграрної освіти

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У СУЧАСНОМУ АГРАРНОМУ ВИЩІ

Зауважимо, що, оскільки здобувачі є майбутніми фахівцями певної аграрної галузі, то найкраще їхня лексична компетентність виявляється у володінні термінологією своєї галузі й правильному терміновживанні, тому значна кількість вправ спрямована на роботу з термінологічними, тлумачними словниками, словниками іншомовних слів для встановлення значення, будови, способу творення терміна, визначення його місця у терміносистемі галузі.

Важливим етапом діяльності, спрямованої на вивчення лексичної системи, є робота з фаховими текстами. Тому на заняттях з української мови використовуються вправи-індивідуальні завдання роботи над текстами, насиченими кальками з різних мов, суржилом, невиправданими запозиченнями, мовними покручами, словами, вжитими у невірному й невласивому для текстів значенні. Під час редагування таких текстів здобувачі застосовують усі набуті знання про систему норм

української мови, зокрема акцентуючи увагу саме на лексичних нормах.

Потрібно також акцентувати увагу на тому, що силабус дисципліни передбачає роботу з офіційно-діловим стилем мови, що сприяє набуттю здобувачами навичок укладання документів, необхідних молодому фахівцеві для працевлаштування. Навчання на таких заняттях здійснюється відповідно до ДСТУ 4163-2020. Здобувачам надаються документи-зразки для самостійного укладання найбільш потрібних довідково-інформаційних документів, а також щодо особового складу.

Завершальною фазою (на етапі вивчення української мови у вищій школі) розвитку лексичної компетентності здобувачів аграрної вищої освіти є система вправ, спрямована на вдосконалення їхніх умінь використовувати здобуті знання та навички для створення власних текстів презентацій, публічних виступів, доповідей (продовження рис. 2).

Напрями роботи й традиційні методи та форми, що забезпечують розвиток ЛК

Рис. 2 (продовження). Напрями роботи й традиційні методи, їхні форми, що забезпечують розвиток лексичної компетентності у здобувачів вищої аграрної освіти

Джерело: сформовано на основі власних досліджень

Висновки. Професійне формування, розвиток і становлення здобувача вищої аграрної освіти відбувається засобом слова, за допомогою збагачення, урізноманітнення і вдосконалення його лексичного запасу. Сформованість лексичної компетентності майбутнього фахівця. Ефективний розвиток лексичної компетентності забезпечується поєднанням традиційних методів і прийомів навчання, що є базовими, з інноваційними. У сукупності вони допомагають якісно засвоювати нову інформацію, що доцільно використовувати у різноманітних майбутніх професійних ситуаціях спілкування, а також завдяки яким практичні заняття з української мови

у сучасному аграрному вищій допомагають не лише навчити здобувачів вищої аграрної освіти досконало володіти рідною мовою у повсякденні, а й підвищують їхню конкурентоспроможність у професійній сфері.

Перспективним напрямом подальшого опрацювання досліджуваного питання вважаємо пошук ефективних традиційних методів і прийомів під час вивчення лексикології, а також аналіз їхнього впливу на інноваційні методи навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бакум З.П., Караман С.О. Навчання лексики в курсі української мови як іноземної. *Філологічні студії: Науко-*

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ
ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
У СУЧАСНОМУ АГРАРНОМУ ВИЩІ**

вий вісник Криворізького державного педагогічного університету : зб. наук. пр. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. Вип. 5. С. 690–694.

2. Ващуленко М.С. Методика навчання української мови в початковій школі : навч.-метод. посіб. Київ : Літера ЛТД, 2010. 364 с.

3. Волошина О.В. Формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів у процесі вивчення іноземної мови в аграрному закладі вищої освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 6–7 (214–215). С. 138–151.

4. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Метод вправ у процесі вивчення лексикології української мови. *Освітній журнал фонду Провіта*. 2023. Т. 4. С. 59–80.

5. Кравець Р.А., Дзеджула О.М., Ковальова К.В., Юмачікова О.М. Теоретичні і методичні основи формування лінгвосціологічної компетентності майбутніх фахівців аграрної галузі в контексті інтернаціоналізації ЗВО : колективна монографія. Вінниця : Вінницький національний аграрний університет, 2021. 320 с.

6. Лаврова Н.М. Розвиток умінь користуватися лінгвістичними словниками. *Рідна школа*. Київ, 2011. № 5. С. 35–44.

7. Новосолова В. Методи, прийоми й засоби навчання в процесі формування лексичної компетентності учнів 5–7 класів. *Українська мова і література в школі*. Київ, 2014. № 3 (113). С. 19–23.

8. Пентиліок М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : зб. статей. Київ : Ленвіт, 2011. 256 с.

9. Пентиліок М.І. Лінгводидактичні орієнтири навчання української мови в середній та вищій школі. *Педагогічний альманах*. Херсон, 2013. Вип. 17. С. 46.

10. Федоренко Ю.П. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування. *Рідна школа*. 2002. № 1 (864). С. 63–65.

REFERENCES

1. Bakum, Z.P. & Karaman, S.O. (2011). Navchannia leksyky v kursі ukrainської movy yak inozemnoi [Learning vocabulary in the course of Ukrainian as a foreign language]. *Philological studies: Scientific bulletin of the Kryvyi Rih State Pedagogical University*. Issue 5. Kryvyi Rih, pp. 690–694. [in Ukrainian].

2. Vashulenko, M.S. (2010). Metodyka navchannia ukrainської movy v pochatkovii shkoli [Methods of teaching the Ukrainian language in primary school]. *Teaching-method. manual*. Kyiv, 364 p. [in Ukrainian].

3. Voloshyna, O.V. (2023). Formuvannia informatsiino-komunikatyvnoi kompetentnosti studentiv u protsesi vyvchennia inozemnoi movy v ahrarnomu zakladi vyshchoi osvity [Formation of informational and communicative competence of students in the process of learning a foreign language in an agricultural institution of higher education]. *Youth & market*. Monthly scientific-pedagogical journal. Drobych, Vol. 6–7 (214–215). pp. 138–151. [in Ukrainian].

4. Holub, N.B. & Horoshkina, O.M. (2023). Metod vprav u protsesi vyvchennia leksykologii ukrainської movy [The method of exercises in the process of learning the lexicology of the Ukrainian language]. *Educational journal of the Prosvita Foundation*. Vol. 4. pp. 59–80. [in Ukrainian].

5. Kravets, R.A., Dzhezhuła, O.M., Kovalova, K.V. & Yumachikova, O.M. (2021). Teoretychni i metodychni osnovy formuvannia lnhvosotsiokulturnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv ahrarnoi haluzi v konteksti internatsionalizatsii ZVO [Theoretical and methodological foundations of the formation of linguistic and sociocultural competence of future specialists in the agricultural sector in the context of the internationalization of higher education]. *A collective monograph*. Vinnytsia, 320 p. [in Ukrainian].

6. Lavrova, N.M. (2011). Rozvytok uminnia korystuvatsia lnhvistychnymy slovnykamy [Development of the ability to use linguistic dictionaries]. *Native school*. No. 5. Kyiv, pp. 35–44. [in Ukrainian].

7. Novosolova, V. (2014). Metody, pryomy y zasoby navchannia v protsesi formuvannia leksychnoi kompetentnosti uchniv 5–7 klasiv [Methods, methods and means of learning in the process of forming the lexical competence of students of grades 5–7]. *Ukrainian language and literature at school*. No. 3 (113). Kyiv, pp. 19–23. [in Ukrainian].

8. Pentyliuk, M.I. (2011). Aktualni problemy suchasnoi lnhvodydaktyky [Actual problems of modern language didactics]. *Coll. articles*. Kyiv, 256 p. [in Ukrainian].

9. Pentyliuk, M.I. (2013). Lnhvodydaktychni oriientyry navchannia ukrainської movy v serednii ta vyshchii shkoli [Linguistic orientations for learning the Ukrainian language in secondary and higher schools]. *Pedagogical almanac*. Vol. 17. Kherson, p. 46. [in Ukrainian].

10. Fedorenko, Yu.P. (2002). Komunikatyvna kompetentsiia yak naivzhlyvishi element uspishnoho spilkuvannia [Communicative competence as the most important element of successful communication]. *Native school*. No. 1 (864). Kyiv, pp. 63–65. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 11.06.2024

“Щастя – це відчуття того, що сила зростає, що опір долається”.

Фрідріх Вільгельм Ніцше
німецький філософ, психолог

“Ви не повинні втрачати віру в людство. Людство – це океан; якщо кілька крапель океану брудні, океан не стає брудним”.

Магатма Ганді
індійський політичний і духовний лідер

